

Львівський державний університет внутрішніх справ

Кримінально-правова
характеристика злочинів,
пов'язаних з незаконним обігом
зброї та вибухівки

*Посібник для підрозділів Національної поліції
у схемах*

Львів
2019

УДК 343.7 (477) (075.8)
К82

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 28 серпня 2019 року № 1)

Рецензенти:

В. М. Бурдін, доктор юридичних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка);

Т. С. Коханюк, кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Кримінально-правова характеристика злочинів, по-
К82 в'язаних з незаконним обігом зброї та вибухівки:
посібник для підрозділів Національної поліції у схемах /
О. З. Мармура, Є. О. Письменський, А. Б. Ткачик. Львів:
ЛьвДУВС, 2019. 44 с.

Посібник підготовлено для працівників Національної поліції
України. У ньому на основі чинного Кримінального кодексу України,
інших нормативно-правових актів, а також сучасних наукових пози-
цій схематично подано кримінально-правову характеристику злочи-
нів, пов'язаних із незаконним обігом зброї, боєприпасів, вибухових
речовин та вибухових пристроїв

Для здобувачів вищої освіти юридичних факультетів закладів
вищої освіти України та науково-педагогічних працівників.

The textbook is prepared for the staff of the units of the National
Police of Ukraine. Based on the current Criminal Code of Ukraine and
modern scientific positions, the criminal legal characteristic of of crimes
related to trafficking in weapons, ammunition, explosives and explosive
devices.

УДК 343.7 (477) (075.8)

© Мармура О. З., Ткачик А. Б., Письменський Є. О.,
2019

© Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2019

Зміст

Вступ.....	5
1. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ ТА ВИБУХІВКИ.....	7
1.1. Кримінально-правова характеристика викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 КК України).....	7
1.2. Кримінально-правова характеристика незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК України).....	15
1.3. Кримінально-правова характеристика... незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (ст. 263 ⁻¹ КК України).....	21
1.4. Кримінально-правова характеристика недбалого зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів (ст. 264 КК України).....	24
1.5. Кримінально-правова характеристика порушення правил поведження з вибуховими речовинами (ст. 267 КК України).....	26
1.6. Кримінально-правова характеристика бандитизму (ст. 257 КК України).....	28
1.7. Кримінально-правова характеристика постачання зброї, боєприпасів, вибухових речовин чи військової техніки не передбаченим законом воєнізованим або збройним формуванням(ч. 3 ст. 260 КК України)....	32

2. ІНШІ ЗЛОЧИНИ, ОЗНАКОЮ ОСНОВНОГО СКЛАДУ ЯКИХ Є ЗБРОЯ	34
2.1. Кримінально-правова характеристика незаконного позбавлення волі або викрадення людини із застосуванням зброї	34
2.2. Кримінально-правова характеристика контрабанди (ст. 201 КК України).....	35
2.3. Кримінально-правова характеристика хуліганства із застосуванням вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень	39
2.4. Кримінально-правова характеристика втечі з місця позбавлення волі або з-під варти, поєднаних із заволодінням зброєю чи з її використанням	42

Вступ

Незаконний обіг зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв та вибухових речовин, нині є надзвичайно гострою проблемою. Ефективне вирішення цієї проблеми залежить і від вдалої роботи правоохоронних органів з виявлення та розслідування пов'язаних із цим злочинів, обов'язковою умовою чого є знання кримінально-правових норм, які встановлюють відповідальність за такі злочини, тлумачення таких норм, а також вміння розмежовувати ці злочини один від одного та від інших злочинів.

Цей посібник має на меті допомогти працівникам Національної поліції України в цьому. Авторами було виокремлено злочини, пов'язані з незаконним обігом зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв та вибухових речовин і здійснено їх кримінально-правову характеристику. Критерієм виокремлення злочинів була зброя, бойові припаси, вибухові пристрої чи вибухові речовини як ознаки основного чи кваліфікованого складу злочину (предмет знаряддя або засіб вчинення злочину). Водночас не бралися до уваги злочини, що передбачені Розділом XIX Особливої частини КК України «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)», оскільки їх розслідування не є компетенцією Національної поліції України.

Посібник підготовлений на основі норм чинного Кримінального кодексу України (далі – КК України), а також положень Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 31.05.2001, Митного кодексу України, Податкового кодексу України, Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а

також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів (затвердженої Наказом МВС України № 622 від 28.8.1998 в редакції від 15.05.2018), Правил забезпечення збереження ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання (затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.12.2000 № 241), Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (затвердженого Наказом Служби безпеки України від 12.08.2005 № 440), Методики криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів (затвердженої Рішення розширеного засідання секції НКМР міністерства Юстиції України з проблем трасології та судової балістики із залученням членів Координаційної ради з питань судової експертизи. Протокол від 15.01.1999), а також Постанов Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03.06.2008 № 8, «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 № 13, «Про судову практику у справах про хуліганство» від 23.12.2005 № 13.

Для вирішення питань, не врегульованих нормативно-правовими актами, використовувались сучасні здобутки теорії кримінального права.

Структура посібника передбачає два розділи: «Злочини проти громадської безпеки, пов'язані з незаконним обігом зброї та вибухівки» та «Інші злочини, ознакою основного складу яких виступає зброя».

1. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ ТА ВИБУХІВКИ

1.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ, ПРИВЛАСНЕННЯ, ВИМАГАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, БОЙОВИХ ПРИПАСІВ, ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЧИ РАДІОАКТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМИ ШЛЯХОМ ШАХРАЙСТВА АБО ЗЛОВЖИВАННЯМ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ (ст. 262 КК УКРАЇНИ)

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства.

2. Заволодіння предметами, що перелічені в ч. 1 цієї статті, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

3. Розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів.

ОБ'ЄКТ

основний – суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів;
додатковий – суспільні відносини у сфері власності.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої;
- 5) радіоактивні матеріали.

Увага!

Вибухові пристрої не є предметом цього складу злочину у формі розбою.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла віку кримінальної відповідальності. У разі відкритого викрадення, розбою чи вимагання, відповідальність настає при вчиненні злочину з 14-річного віку.

Таємне викрадення тягне кримінальну відповідальність при його вчиненні з 14-річного віку лише за умови його кваліфікації за ч. 1 ст. 262 КК України (очевидно – законодавча помилка).

У всіх інших випадках, вік кримінальної відповідальності 16 років.

Однак в частині заволодіння шляхом зловживання своїм службовим становищем – спеціальний – службова особа.

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується такими альтернативними діями:

- 1) викрадення;
- 2) привласнення;
- 3) вимагання;
- 4) заволодіння шляхом шахрайства;
- 5) заволодіння шляхом зловживання службової особи своїм службовим становищем;
- 6) розбій.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Обов'язковою ознакою цього складу злочину в частину розбою є спеціальна мета – викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене організованою групою;
- 4) поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я (стосується тільки випадків вчинення цього злочину у формі вимагання).

Визначення понять предметів цього складу злочину

Вогнепальна зброя – зброя, яка призначена для ураження цілей снарядами, що одержують спрямований рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння металюного заряду) та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

Проаналізувавши Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металюними снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів (далі – Інструкція), можна зробити висновок, що до вогнепальної зброї належить також несучасна вогнепальна зброя (знята з озброєння армії та виробництва і для якої серійно не випускаються боеприпаси або знята з озброєння зброя і яка існує в одиничних екземплярах, або виготовлена спеціально для виставок (експонування) в одиничних екземплярах), спортивна вогнепальна зброя, мисливська вогнепальна зброя.

Згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, як вогнепальну зброю можна вважати складові частини, деталі чи вузли, комплект яких дозволяє виготовити придатну до використання вогнепальну зброю.

Натомість не слід відносити до вогнепальної зброї охолощену зброю (пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише

холостими патронами, з яких неможливо зробити постріл снарядом, що має достатню вражаючу здатність), нейтралізовану зброю (стрілецька зброя будь-якої моделі, яка з дотриманням вимог відповідних стандартів або технічних умов спеціально приведена на заводах-виробниках чи у спеціалізованих майстернях з ремонту зброї в непридатний для стрільби стан), оскільки призначення такої зброї змінене, а також відсутні і деякі інші ознаки вогнепальної зброї, наведені в Інструкції, а також пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, пневматична зброя, сигнальні, стартові, будівельні, газові пістолети (револьвери), пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, ракетниці, а також вибухові пакети й інші імітаційно-піротехнічні та освітлювальні засоби, що не містять у собі вибухових речовин і сумішей, не можуть бути віднесені до предмета злочинів, відповідальність за які настає за ст.ст. 262, 263 КК.

Мисливська вогнепальна зброя – вогнепальна зброя, призначена для ураження тварин і птахів під час полювання.

До мисливської вогнепальної зброї належать: мисливські гвинтівки, карабіни та штуцери, гладкоствольні рушніці, гладкоствольні рушніці із свердловиною «парадокс» з нарізами 100–140 мм на початку або в кінці ствола, мисливські рушніці зі свердловиною «сюпра», комбіновані рушніці, що мають поряд з гладкими і нарізні стволи.

Мисливська зброя має відповідати таким вимогам:

– для стрільби зі зброї використовуються мисливські патрони відповідного калібру;

– загальна довжина з розкладеним та зафіксованим прикладом має становити не менше 800 мм;

– ємність магазину (барабана) (з установленим обмежувачем за наявності) нарізної зброї не має перевищувати 10 патронів, а гладкоствольної – 4 патронів;

– мати запобіжник;

– довжина ствола мисливської зброї має відповідати вимогам ДСТУ 78-41-002-97.

Вогнепальна зброя, що є предметом злочину, передбаченого ст. 262 КК України

бойова вогнепальна зброя

несучасна вогнепальна зброя

спортивна вогнепальна зброя

мисливська нарізна вогнепальна зброя

Боєприпаси – це спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілей в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту.

Бойовими припасами визнаються патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби в зібраному вигляді, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху.

Згідно з Інструкцією, до бойових припасів також належать заряджені патрони до гладкоствольних мисливських рушниць, мисливський порох і капсулі. Однак відповідно до Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26.04.2002 № 3, Патрони та набой до гладкоствольної мисливської зброї, а також патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, не є предметом злочину, передбаченого ст. 262 КК України. Такий підхід до Пленуму Верховного Суду України, очевидно, не заснований на граматичному тлумаченні закону про кримінальну відповідальність, адже у ст. 262 КК України (на відміну від ст. 263 КК України), жодних обмежень стосовно виду боєприпасів не зазначено.

До **вибухових речовин** належать порох, динаміт, тротил, нітрогліцерин та інші хімічні речовини, їх сполуки або суміші, здатні вибухнути без доступу кисню.

Під **вибуховими пристроями** слід розуміти саморобні чи виготовлені промисловим способом вироби одноразового застосування, спеціально підготовлені і за певних обставин спроможні за допомогою використання хімічної, теплової, електричної енергії або фізичного впливу (вибуху, удару) створити вражаючі фактори – спричинити смерть, тілесні ушкодження чи істотну матеріальну шкоду – шляхом вивільнення, розсіювання або впливу токсичних хімічних речовин, біологічних агентів, токсинів, радіації, радіоактивного матеріалу, інших подібних речовин.

Радіоактивні матеріали – це будь-які матеріали, які містять радіонукліди і для яких питома активність та сумарна активність вантажу перевищують межі, установлені нормами, правилами й стандартами з ядерної та радіаційної безпеки.

Визначення змісту ознак об'єктивної сторони цього складу злочину

Під **викраденням** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, радіоактивних матеріалів слід розуміти протиправне таємне чи відкрите, зокрема із застосуванням насильства, яке не є небезпечним для життя або здоров'я, чи з погрозою застосування такого насильства, їх вилучення у юридичних або фізичних осіб незалежно від того, законно чи незаконно ті ними володіли.

Привласнення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів має місце при їх утриманні, не поверненні володільцю особою, якій вони були довірені для зберігання, перевезення, пересилання, надані у зв'язку з виконанням службових обов'язків тощо або в якій опинились випадково чи якою були вилучені в іншій особі, яка володіла ними незаконно.

Вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів полягає в пред'явленні особі, яка законно чи незаконно ними володіє або у віданні чи під охороною якої вони перебувають, вимоги про їх передачу в майбутньому, під погрозою застосування насильства щодо неї чи її близьких родичів, обмеження прав і свобод або законних інтересів такої особи чи її близьких родичів, пошкодження чи знищення їхнього майна, розголошення відомостей, які вони бажають зберегти в таємниці.

Заволодіння вогнепальною зброєю (крім гладкоствольної мисливської), бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами шляхом шахрайства здійснюється за допомогою обману чи зловживання довірою.

Заволодіння вогнепальною зброєю (крім гладкоствольної мисливської), бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами шляхом зловживання службової особи своїм службовим становищем здійснюється внаслідок протиправного використання нею своїх владних повноважень.

Службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів – це напад, з метою заволодіння цими предметами, поєднаний із насильством, яке є небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, або погрозою застосування такого насильства.

Визначення змісту ознак суб'єктивної сторони цього складу злочину

Зміст **умисної форми вини** у складі злочину, передбаченому ст. 262 КК України, передбачає усвідомлення факту заволодіння саме вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами. Тобто особа або достовірно знає, про те, що заволодіває цими предметами, або ж припускає заволодіння ними внаслідок однієї з дій, що утворюють об'єктивну сторону складу злочину.

Якщо ж особа не припускала, що викрадає зброю чи інші предмети цього складу злочину (наприклад, викрадаючи зачинений сейф), і в подальшому їх не привласнила (позбулася), кваліфікувати її дії за ст. 262 КК України, не можна.

Визначення змісту кваліфікуючих ознак

Цей злочин вважатиметься вчиненням **повторно**, якщо особа раніше вже його вчиняла у будь-якій із форм суспільно-небезпечних, незалежно від того, чи була засуджена за його вчинення.

Злочин вважається вчиненням **за попередньою змовою групою осіб**, якщо його спільно вчинили декілька осіб (дві або більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне його вчинення.

Злочин визнається вчиненням **організованою групою**, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом із розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

Небезпечне для життя чи здоров'я насильство – це умисне заподіяння потерпілому легкого тілесного ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжке тілесне ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент їх вчинення. До них належить, зокрема, і насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, придушення за шию, скидання з висоти, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо.

**1.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ,
БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ
АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ
(ст. 263 КК УКРАЇНИ)**

**Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими
припасами або вибуховими речовинами**

1. Носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) носіння;
  - 2) зберігання;
  - 3) придбання;
  - 4) передача;
  - 5) збут,
- за умови відсутності передбаченого законом дозволу на вчинення таких діянь.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Визначення основних понять

Носіння вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв є умисними діями по їх переміщенню, транспортуванню особою безпосередньо із собою (в руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо).

Під **зберіганням** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв розуміються умисні дії, які полягають у володінні особою (незалежно від тривалості в часі) будь-яким із зазначених предметів, що знаходиться не біля особи, а в обраному нею місці.

Придбанням вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв слід вважати умисні дії, пов'язані з їх набуттям (за винятком викрадення, привласнення, вимагання або заволодіння шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем), в результаті купівлі, обміну, одержання як подарунок, на відшкодування боргу тощо.

Під **передачею** вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв слід розуміти надання цих предметів іншій особі у тимчасове володіння, для зберігання чи використання за цільовим призначенням.

Збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв полягає в умисній передачі їх іншій особі, шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу тощо.

Увага!

Носіння, зберігання, придбання, передача або збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв є злочином за умови відсутності передбаченого законом дозволу на вчинення таких діянь.

Однак, законами не передбачено таких дозволів. Натомість відповідні дозволи передбачені лише Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї,

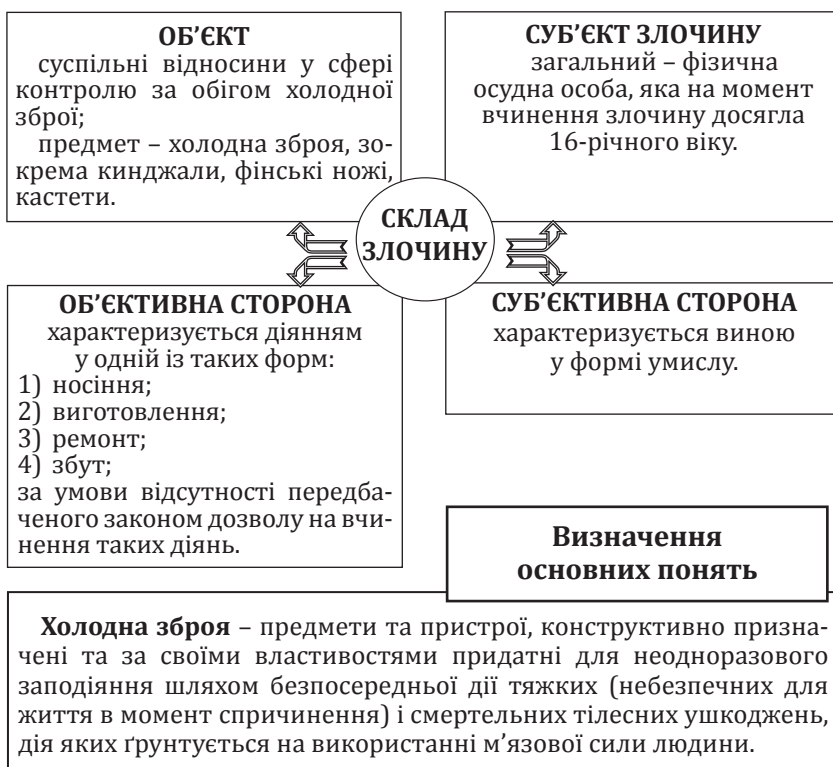

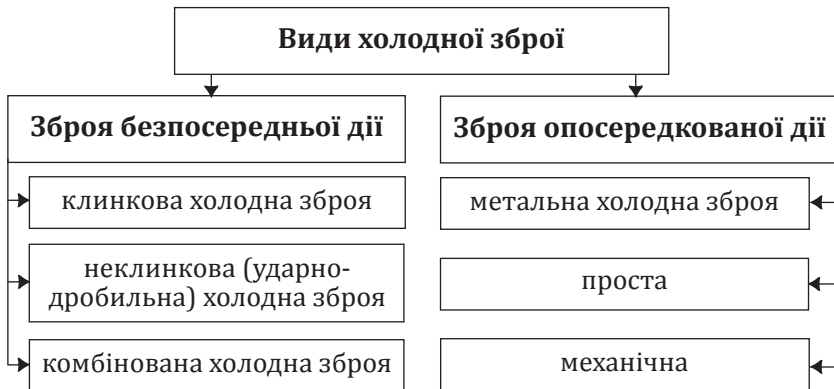
пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622.

Така невідповідність утворює проблему застосування аналізованої кримінально-правової норми.

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами

2. Носіння, виготовлення, ремонт або збут кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу.

Клинкова холодна зброя – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є клинок.

Неклинкова (ударно-дробильна) холодна зброя – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є ударна частина (частини).

Комбінована холодна зброя – предмети та пристрої, у яких в одне конструктивне ціле поєднані уражуючі елементи, характерні для різних типів холодної зброї (наприклад, кастет-ніж з клинком та ударною частиною).

Просту метальну холодну зброю (ураження цілі обумовлено її контактом з предметом, який отримав направлений рух внаслідок безпосереднього прикладання до нього м'язового зусилля людини – металеві ножі, сюрікени тощо).

Механічна холодна зброя – зброя, ураження цілі якою обумовлено її контактом із снарядом, який отримав направлений рух внаслідок прикладання м'язового зусилля людини до механічного пристрою (луки, арбалети, праці тощо).

Загальні техніко-криміналістичні вимоги до холодної зброї

Клинок холодної зброї, комбінована холодна зброя з клинком (клинками):

- мінімальна довжина клинку – не менше 90 мм;
- мінімальна товщина клинку – не менше 2,6 мм;
- мінімальна твердість клинку, що виготовлений із вуглецевої сталі – не менш 50 НКС (за відсутності ДСТУ, ТУ, якими встановлені інші значення твердості);
- мінімальна твердість клинку, що виготовлений із корозійностійкої сталі – не менш 45 НКС (за відсутності ДСТУ, ТУ, якими встановлені інші значення твердості);
- кут загострення леза – не більше 30°.

Неклинкова (ударно-дробильна) холодна зброя:

- проста ударно-дробильна зброя (монолітні предмети – кастети, дубинки тощо) мають виготовлятися з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів;

- складена ударно-дробильна зброя (предмети та знаряддя, які складаються із різних за функціональними властивостями частин – кистені, нунчаку тощо) мають виготовлятися з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів. З'єднання (мотузка, шнур, трос, ланцюг тощо) складеної ударно-дробильної зброї мають витримувати мінімальне навантаження на розрив – 100 Н (10 кг).

Метальна зброя.

Проста метальна зброя:

- з клинковим уражуючим елементом або елементами (типу ножа) – вказані елементи мають відповідати вимогам до клинкової холодної зброї;

- з металевим уражуючим елементом або елементами – вказані елементи повинні мати твердість не менше 50 НКС у випадку їх виготовлення із вуглецевої сталі, та не менше 45 НКС, якщо вони виготовлені із корозійностійкої сталі.

Механічна метальна зброя (зокрема луки та арбалети) має характеризуватися:

- зусиллям натягу тятиви більш, як 196 Н (20 кг),

- металевим уражуючим елементом або елементом зазначеної вище твердості.

Під **незаконним виготовленням** холодної зброї потрібно розуміти умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по її створенню чи переробленню, внаслідок чого предмети чи матеріали набувають відповідних характерних властивостей холодної зброї.

Ремонт холодної зброї – це відновлення характерних властивостей зброї шляхом заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин, внаслідок якого зброя стає придатною до використання за цільовим призначенням.

Зміст понять **носіння та збут** тотожний змісту таких понять, вжитих у ч. 1 ст. 263 КК України.

Під **добровільною здачею органам влади зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв**, необхідно розуміти такі дії, коли особа, маючи можливість і надалі зберігати будь-який із зазначених предметів, незалежно від мотивів за власним бажанням передає його відповідному державному органу.

**1.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ, ПЕРЕРОБКИ
ЧИ РЕМОНТУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
АБО ФАЛЬСИФІКАЦІЇ, НЕЗАКОННОГО ВИДАЛЕННЯ
ЧИ ЗМІНИ ЇЇ МАРКУВАННЯ, АБО НЕЗАКОННОГО
ВИГОТОВЛЕННЯ БОЙОВИХ ПРИПАСІВ,
ВИБУХОВИХ РЕЧОВИН ЧИ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ
(ст. 263⁻¹ КК УКРАЇНИ)**

Стаття 263⁻¹. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв

1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв.

Предмет:

- 1) вогнепальна зброя;
- 2) бойові припаси;
- 3) вибухові речовини;
- 4) вибухові пристрої.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується діянням у одній із таких форм:

- 1) незаконне виготовлення;
- 2) незаконна переробка;
- 3) незаконний ремонт;
- 4) фальсифікація маркування;
- 5) видалення маркування;
- 6) зміна маркування

Діяння у формах 2–6 є злочинними лише щодо вогнепальної зброї.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі умислу.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене організованою групою.

Визначення основних понять

Під **незаконним виготовленням** вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв потрібно розуміти умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по їх створенню, внаслідок чого вони набувають відповідних характерних властивостей.

Такими діями, зокрема, є перероблення ракетниці, стартового, будівельного, газового пістолета, інших пристроїв, пристосованих для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, у зброю, придатну до стрільби, виготовлення вибухових речовин, вибухових пристроїв чи боєприпасів з використанням будь-яких компонентів, які самі собою не є вибухівкою, але внаслідок цих дій набувають здатності до вибуху тощо.

Під **незаконною переробкою** вогнепальної зброї слід розуміти будь-які дії зі зміни існуючої вогнепальної зброї, наприклад виготовлення обріза із мисливської (зокрема гладкоствольної) рушниці.

Ремонт вогнепальної зброї – це таке відновлення характерних властивостей зазначених предметів шляхом заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, поломок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин і механізмів, внаслідок якого ці предмети стають придатними до використання за цільовим призначенням.

Маркування – це її унікальне позначення в процесі виготовлення шляхом нанесення на зброю найменування виготовлювача, країни або місця виготовлення, серійного номера, або будь-якого іншого зручного у використанні позначення, яке складається з простих геометричних символів у сполученні із цифровим та (або) буквено-цифровим кодовим позначенням та яке дозволяє швидко визначити, ідентифікувати зброю.

Фальсифікація маркування – це повна або часткова зміна маркування, нанесеного виробником.

Видалення маркування полягає у його знищенні будь-яким способом, в результаті чого унеможливорюється швидка ідентифікація зброї.

Зміст поняття **зміна маркування** тотожний поняттю фальсифікація маркування.

Зміст понять **вогнепальна зброя, бойові припаси, вибухові речовини, вибухові пристрої, повторно, за попередньою змовою групою осіб, організованою групою** тотожний змісту таких понять, використаних у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику злочину, передбаченого ст. 262 КК України).

**1.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
НЕДБАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
АБО БОЙОВИХ ПРИПАСІВ
(ст. 264 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів

Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів, якщо це спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, що виникають у зв'язку із встановленням правил зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі недбалого зберігання;
- 2) наслідком у виді:
  - а) спричинення загибелі людей;
  - б) настання інших тяжких наслідків;
- 3) знаряддям, яким виступає вогнепальна зброя або бойові припаси.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі необережності.

Визначення основних понять

Недбале зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів полягає у їх зберіганні без додержання встановлених нормативними актами та загальноприйнятими правилами застережних заходів,

які виключають можливість вільного доступу сторонніх осіб до цих предметів, а також незаконної передачі зазначених предметів іншій особі.

Окремі правила зберігання вогнепальної зброї регламентовані **Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів**, затвердженою Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622 зі змінами та доповненнями.

Зокрема, зброя, бойові припаси до неї, основні частини зброї, пристрої та патрони до них, що належать громадянам, мають зберігатися в металевих ящиках, сейфах, спеціально виготовлених для зберігання зброї, за місцем їх постійного проживання або в місцях тимчасового перебування власників (дачних будинках тощо), про що повідомляються органи поліції. Водночас зброя, пристрої мають бути в розрядженому стані.

Нарізна вогнепальна зброя, за місцем проживання працівників правоохоронних органів, має зберігатися у міцно прикріплених до підлоги або стіни металевих ящиках (шафах) з внутрішніми замками (не менше двох), товщина стінок яких має бути не менше 3 мм.

Під загибеллю людей розуміється настання смерті хоча двох або більше осіб.

Під іншими тяжкими наслідками слід розуміти настання смерті одній особі, завдання тяжких тілесних ушкоджень хоча б одній особі, середньої тяжкості тілесних ушкоджень двом або більше особам, а також великої матеріальної шкоди будь-якій юридичній чи фізичній особі.

Поняття **вогнепальної зброї та бойових припасів** мають такий самий зміст, як і у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України), однак слід зважати, що у ст. 264 КК України йдеться про будь-яку вогнепальну зброю, **зокрема і мисливську гладкоствольну**.

Водночас не має значення те, чи зберігалася зброя на законних підставах.

**1.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВОДЖЕННЯ
З ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ
(ст. 267 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 267. Порухення правил поведження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами

Порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або інших правил поведження з ними, а також незаконне пересилання цих речовин чи матеріалів поштою або вантажем, якщо це порушення створило небезпеку загибелі людей або настання інших тяжких наслідків.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, що виникають з приводу дотримання встановленого законодавством порядку поведження з вибуховими речовинами;
предмет – вибухові речовини.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у одній із двох форм:
  - а) порушення правил зберігання, використання, обліку, перевезення чи інших правил поведження з вибуховими речовинами;
  - б) пересилання цих речовин чи матеріалів поштою або вантажем;
- 2) наслідком у виді:
  - а) створення небезпеки загибелі людей;
  - б) створення небезпеки настання інших тяжких наслідків.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується виною у формі необережності.

Визначення основних понять

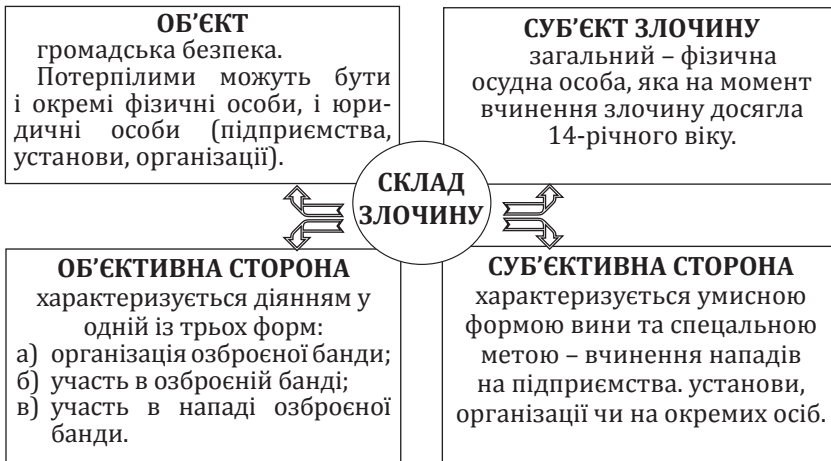
Під **правилами поведження із вибуховими речовинами** слід розуміти правила, передбачені Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою Наказом Міністерства внутрішніх справ України 21.08.1998 № 622, а також будь-якими іншими нормативними актами, що встановлюють такі правила.

Під **небезпекою загибелі людей або настання інших тяжких наслідків** варто розуміти реальну загрозу заподіяння смерті однієї чи декількох людей, заподіяння тяжкого тілесного ушкодження, великої майнової шкоди, забруднення повітря тощо.

1.6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА БАНДИТИЗМУ (ст. 257 КК УКРАЇНИ)

Стаття 257. Бандитизм

Організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі.

Визначення основних понять

Бандою необхідно визнавати озброєну організовану групу або злочинну організацію, яка попередньо створена з метою вчинення декількох нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб.

Організованою групою є внутрішньо стійке об'єднання трьох або більше осіб, попередньо зорганізоване для вчинення злочинів, учасники якого об'єднані єдиним відомим для них планом із розподілом функцій учасників, спрямованих на досягнення цього плану.

Злочинною організацією є внутрішньо і зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися

для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп.

Стійкість організованої групи та злочинної організації полягає в їх здатності забезпечити стабільність і безпеку свого функціонування, тобто ефективно протидіяти факторам, що можуть їх дезорганізувати, як внутрішнім (наприклад, невизнання авторитету або наказів керівника, намагання окремих членів об'єднання відокремитись чи вийти з нього), так і зовнішнім (недотримання правил безпеки щодо дій правоохоронних органів, діяльність конкурентів по злочинному середовищу тощо). На здатність об'єднання протидіяти внутрішнім дезорганізуючим факторам указують, зокрема, такі ознаки: стабільний склад, тісні стосунки між його учасниками, їх централізоване підпорядкування, єдині для всіх правила поведінки, а також наявність плану злочинної діяльності і чіткий розподіл функцій учасників щодо його досягнення.

Ознаками зовнішньої стійкості злочинної організації можуть бути встановлення корупційних зв'язків в органах влади, наявність каналів обміну інформацією щодо діяльності конкурентів по злочинному середовищу, створення нелегальних (тіньових) страхових фондів та визначення порядку їх наповнення й використання тощо.

Організація озброєної банди – це сукупність дій з заснування стійкого злочинного об'єднання для вчинення нападів. Зазначені дії за своїм змістом близькі до дій з організації злочину і включають підшукування співучасників, об'єднання їхніх зусиль, детальний розподіл між ними обов'язків, складення плану, визначення способів його виконання, забезпечення зброєю тощо. Проте основною метою організатора банди є утворення стійкого об'єднання осіб для вчинення нападів, забезпечення взаємозв'язку між діями всіх учасників останнього, упорядкування взаємодії його структурних частин.

Банду слід вважати створеною з моменту досягнення її учасниками згоди щодо вчинення першого нападу за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності такого ж характеру та за умови, що об'єднання набуло всіх обов'язкових ознак банди. Водночас не має значення, передувала створенню банди стадія існування об'єднання як організованої групи або злочинної організації чи банда одразу була створена як така.

Організацією озброєної банди належить визнавати створення як організованої групи чи злочинної організації, що вже озброєні, але ще не вчинили нападів, так і таких стійких об'єднань, які, щоб дістати зброю, вчиняють напади на військовослужбовців, працівників правоохоронних органів тощо. Уже в момент нападу з метою заволодіння зброєю ці об'єднання стають бандою, оскільки в такий спосіб її члени озброюються.

Участь у банді передбачає надання цією особою згоди на участь у такому об'єднанні за умови, що вона усвідомлювала факт його існування і підтвердила певними діями реальність своїх намірів.

Участь в озброєній банді слід розуміти не тільки як безпосереднє здійснення нападів, а й як сам факт вступу особи до неї чи вчинення будь-яких дій, спрямованих на створення сприятливих умов для її функціонування (надання транспорту, приміщень, здійснення фінансування та матеріально-технічного забезпечення, постачання зброї, підшукування об'єктів для нападу, зберігання зброї, злочинно набутого майна, коштів тощо). Проте в будь-якому разі участь у банді (як форма бандитизму) обов'язково передбачає членство особи в цьому об'єднанні, яке набувається шляхом вступу до останнього. Вчинення зазначених дій особою, яка не є учасником банди, належить розцінювати як пособництво у бандитизмі.

Участь у вчинюваному бандою нападі – це будь-яка співучасть у вчинюваному бандою нападі особи, що не є учасником банди. Однак така особа має усвідомлювати факт існування банди, і що вона бере участь у злочині, що вчиняється саме бандою.

Озброєність, як ознака банди, полягає у наявності в її учасників або хоча б одного з них (в останньому випадку інші учасники мають знати про це й усвідомлювати можливість застосування зброї під час нападів) вогнепальної або холодної зброї, зокрема гладкоствольної мисливської.

Нападом озброєної банди є дії, спрямовані на досягнення злочинного результату шляхом застосування насильства до потерпілого чи створення загрози його застосування. Такий напад вважається здійсненим і у випадках, коли члени банди не застосовували зброї, яка перебувала в їх розпорядженні.

Особливості кваліфікації

Дії, які полягають у незаконному заволодінні вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями, їх придбанні, виготовленні, ремонті, або в незаконному заволодінні радіоактивними матеріалами чи їх придбанні, або у виготовленні, ремонті холодної зброї, вчинені з метою організації банди, а також аналогічні дії учасників уже існуючої банди чи збут останніми зазначених предметів належить кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст.ст. 257, 262 або ч. 1 чи ч. 2 ст. 263 КК України.

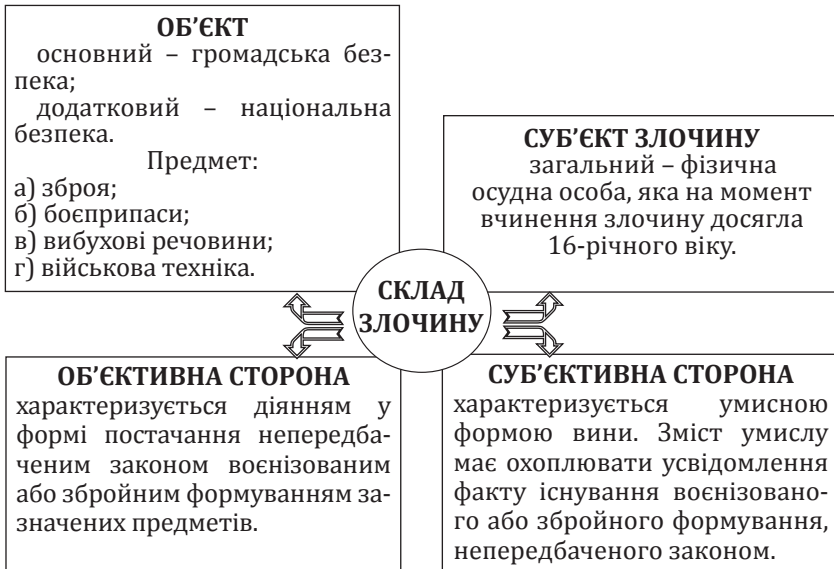
Дії учасників банди, пов'язані з незаконним носінням, зберіганням, ремонтом та передачею (один одному) предметів, якими вона озброєна, є складовими елементами бандитизму і додаткової кваліфікації за ст. 263 КК України не потребують.

Всі інші злочини, вчинені бандою, окрім організації банди, участі у ній та у вчинюваних нею нападах (розбої, вбивства, умисні заповідання тілесних ушкоджень тощо), підлягають окремій кваліфікації за статтями КК України як сукупність таких злочинів і злочину, передбаченого ст. 257 КК України.

Оскільки законом встановлено відповідальність за сам факт організації банди, то особа, яка була одним із її організаторів, визнається виконавцем злочину, передбаченого ст. 257 КК України, навіть якщо вона в подальшому не брала участі в діяльності банди.

Особи, які не були учасниками банди і не усвідомлювали факту її існування, але в будь-який спосіб сприяли у вчиненні нею нападу, несуть відповідальність за злочин, що охоплювався їхнім умислом.

**1.7. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПОСТАЧАННЯ ЗБРОЇ, БОЄПРИПАСІВ, ВИБУХОВИХ
РЕЧОВИН ЧИ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИМ
ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИМ
АБО ЗБРОЙНИМ ФОРМУВАННЯМ
(ч. 3 ст. 260 КК УКРАЇНИ)**

Визначення основних понять

Під **воєнізованими** слід розуміти **формування**, які мають організаційну структуру військового типу, а саме: єдиноначальність, підпорядкованість та дисципліну, і в яких проводиться військова або стройова чи фізична підготовка.

Під **збройними формуваннями** слід розуміти воєнізовані групи, які незаконно мають на озброєнні придатну для використання вогнепальну, вибухову чи іншу зброю.

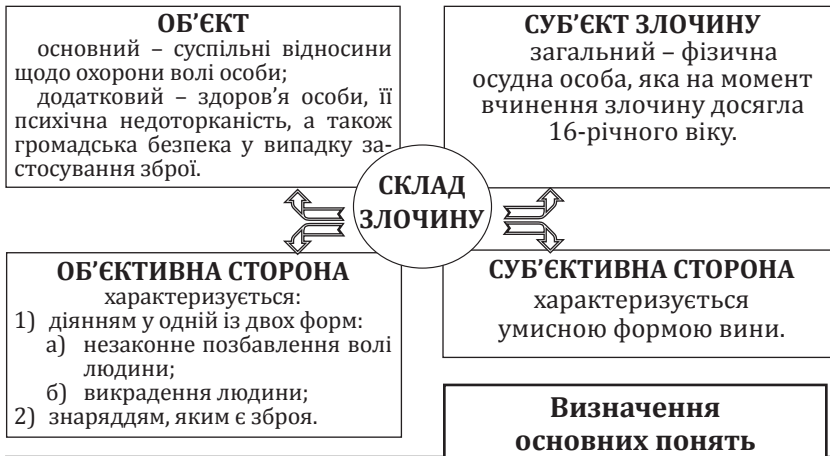
Під **зброєю** слід розуміти і холодну, і вогнепальну зброю.
Детальніше про зміст понять **вогнепальна зброя, бойові припаси та вибухові речовини** див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України.

Військова техніка – літаки та гелікоптери бойові, учбово-бойові, спеціальні військові, транспортні, апарати літальні безпілотні, складові одиниці літальних апаратів, пристрої та агрегати авіаційні, обладнання для забезпечення зльоту, посадки та технічного обслуговування літальних апаратів; бойові кораблі та катери, кораблі спеціального призначення, судна та катери забезпечення і спеціальні, апарати глибоководні; машини бойові колісні, машини військові спеціальні колісні, машини бойові гусеничні, спеціальне приладдя озброєння бойової колісно-гусеничної техніки; спеціальна техніка телефонного, телеграфного зв'язку та передачі даних, її складові частини; технічні засоби захисту апаратури, ліній і каналів зв'язку та їх складові одиниці, апаратура шифрувальна та її складові частини, спеціальна техніка факсимільного зв'язку, техніка спеціального радіозв'язку, апаратура радіонавігаційних систем, спеціальна апаратура для запису (відеозапису) та відтворення звуку (відеосигналів), обладнання радіолокаційне, гідролокаційне, техніка протидії радіоелектронним, інфрачервоним, оптичним, гідроакустичним засобам виявлення цілей, засобам зв'язку, радіорозвідки противника, технічного захисту інформації та комплексного технічного контролю; спеціальне обладнання для автоматизованого (автоматичного) оброблення даних військового призначення, програмне забезпечення.

Постачання товарів – будь-яка передача права на розпоряджання товарами як власник, у тому числі продаж, обмін чи дарування такого товару.

2. ІНШІ ЗЛОЧИНИ, ОЗНАКОЮ ОСНОВНОГО СКЛАДУ ЯКИХ Є ЗБРОЯ

2.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗБРОЇ (ч. 2 ст. 146 КК УКРАЇНИ)

Поняття **позбавлення волі** у ст. 146 КК України слід тлумачити звужено – як утримання людини у місці, де вона не бажає, або вже не бажає перебувати, і яке вона самостійно не може покинути з будь-яких причин.

Позбавлення волі є незаконним у всіх випадках, коли воно здійснюється у невідповідності з Конституцією України та Законами України.

Під **викраденням людини** варто розуміти заволодіння людиною будь-яким способом (таємно, відкрито, шляхом нападу, обману, зловживання довірою).

На відміну від незаконного позбавлення волі, викрадення передбачає обов'язкове переміщення людини з місця, де вона перебувала до місця, в якому вона не бажає перебувати.

Під **зброєю** слід розуміти і холодну, і вогнепальну зброю, зокрема мисливську (детальніше див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України).

Під **застосуванням зброї** слід розуміти як реальне використання її бойових властивостей стосовно потерпілого чи інших осіб, так і її використання для психічного впливу на таких осіб з метою подолання опору, залякування.

Наслідки застосування зброї (смерть, тілесні ушкодження) потребують додаткової кваліфікації за статтями КК України, що передбачають відповідальність за заподіяння смерті чи тілесних ушкоджень.

2.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНТРАБАНДИ (ст. 201 КК УКРАЇНИ)

Стаття 201. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

ОБ'ЄКТ

основний – встановлений нормативно-правовими документами порядок переміщення окремих предметів через митний кордон України;

додатковий – громадська безпека.

Предмет (з-поміж іншого):

- 1) зброя, крім гладкоствольної мисливської;
- 2) боєприпаси до зброї, крім боєприпасів до гладкоствольної мисливської зброї;
- 3) вибухові речовини;
- 4) частини нарізної вогнепальної зброї.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі переміщення предметів через митний кордон;
- 2) одним із двох способів:
  - а) поза митним контролем;
  - б) митного контролю.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинена за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинена особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею;
- 3) вчинена службовою особою з використанням службового становища.

Визначення основних понять

Переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та частин вогнепальної нарізної зброї **поза митним контролем** полягає у їх переміщенні:

- поза місцем розташування органу доходів і зборів;
- поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей;
- з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами органу доходів і зборів.

Переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та частин вогнепальної нарізної зброї з **приховуванням від митного контролю** полягає у їх переміщенні:

- з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що ускладнюють виявлення таких предметів;
- шляхом надання одним предметам вигляду інших;
- з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування предметів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Під **спеціально виготовленим сховищем (тайником)** треба розуміти сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення предметів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

Використанням інших засобів чи способів, що ускладнюють виявлення предметів, можуть визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна їхніх зовнішніх ознак – форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо).

Підробленими треба вважати і фальшиві документи, і справжні, до яких внесені неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими підписами, відбитками печаток та штампів.

Незаконно одержаними слід визнавати документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку.

Документами, що містять неправдиві дані, є, зокрема, такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, а також їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, не відповідають дійсності.

Контрабанда вважається вчиненою **за попередньою змовою групою осіб** (ч. 2 ст. 201 КК) тоді, коли в її здійсненні брали участь декілька осіб (дві і більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне її вчинення. Кожна з таких осіб, незалежно від того, яку роль вона виконувала, несе відповідальність за ч. 2 ст. 201 КК як співвиконавець. У разі, коли особа вчинила контрабанду у співучасті з організатором, підбурювачем, пособником, зазначена кваліфікуюча ознака відсутня.

Раніше судимою за злочин, склад якого передбачений ст. 201 КК, слід вважати особу, яка вже засуджувалася за ч. 1 чи ч. 2 цієї статті, за умов, що вирок за попередній злочин набрав законної сили до вчинення повторного та, що судимість за попередній злочин не погашена і не знята.

До **основних частин зброї** належать будь-які елементи або запасні деталі, спеціально призначені для вогнепальної зброї та необхідні для її функціонування, а саме: ствол, корпус або стовбурна коробка, затвор або барабан, вісь затвору або казенник.

Зміст понять **вогнепальна зброя, мисливська зброя, бойові припаси, вибухові речовини**, а також зміст поняття **службова особа** тотожні змісту таких понять, використаних у ст. 262 КК України (див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України).

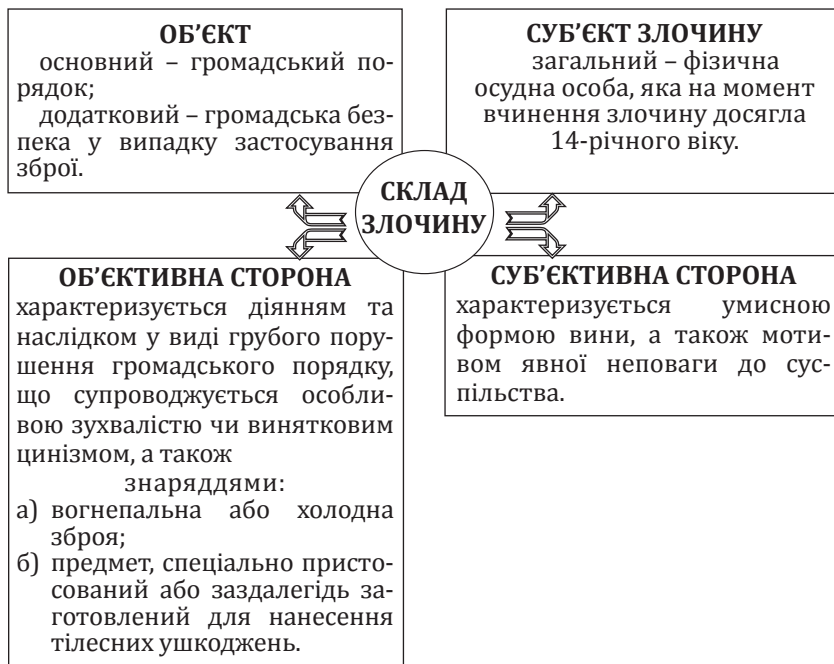
Особливості кваліфікації

Вчинення контрабанди службовою особою з використанням свого службового становища потрібно кваліфікувати за сукупністю злочинів – за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 і тією статтею КК України, якою передбачено відповідальність за вчинений службовий злочин.

У випадках, коли вчинення контрабанди пов'язане з підробленням документів, печаток, штампів та бланків або з використанням підроблених документів, вчинене також належить кваліфікувати за сукупністю злочинів – за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 та відповідною частиною ст. 358 КК України.

Якщо контрабанда була вчинена з метою ухилитися від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, необхідних при переміщенні товарів через митний кордон України, вчинене варто кваліфікувати за ч. 1 чи ч. 2 ст. 201 КК України і за наявності для того підстав – за відповідною частиною ст. 212 КК України.

**2.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ХУЛІГАНСТВА ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ
АБО ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ ЧИ ІНШОГО ПРЕДМЕТА,
СПЕЦІАЛЬНО ПРИСТОСОВАНОГО
АБО ЗАЗДАЛЕГІДЬ ЗАГОТОВЛЕНОГО
ДЛЯ НАНЕСЕННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ
(ч. 4 ст. 296 КК УКРАЇНИ)**

Визначення основних понять

За ознакою **особливої зухвалості** хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалось, наприклад, насильством із завданням потерпілій особі побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знуцанням над нею, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи, підприємства чи організації, руху громадського транспорту тощо, або таке, яке особа тривалий час наполегливо не припиняла.

Хуліганством, яке супроводжувалось **винятковим цинізмом**, можуть бути визнані дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі, наприклад, проявом безсоромності чи грубої непристойності, знуцанням над хворим, дитиною, особою похилого віку або такою, яка перебувала у безпорадному стані тощо.

Під **вогнепальною** зброєю слід розуміти будь-яку вогнепальну зброю, зокрема мисливську. Детальніше про зміст понять вогнепальної та холодної зброї див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України.

Спеціально пристосованими для нанесення тілесних ушкоджень слід визнавати предмети, які пристосовані винною особою для цієї мети наперед або під час учинення хуліганських дій.

Заздалегідь заготовленими для нанесення тілесних ушкоджень є предмети, які хоч і не зазнали попередньої обробки, але ще до початку хуліганства були приготовлені винним для зазначеної мети.

Мотив явної неповаги до суспільства полягає у прагненні особи показати свою зневагу до існуючих у суспільстві правил поведінки, протиставити себе іншим особам чи суспільству загалом.

Особливості кваліфікації

Вирішуючи питання щодо наявності в діях винної особи такої кваліфікуючої ознаки хуліганства, як застосування вогнепальної або холодної зброї чи іншого предмета, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень, варто зважати, що ця ознака наявна лише в тих випадках, коли винний за допомогою названих предметів заподіяв чи намагався заподіяти тілесні ушкодження або коли використання цих предметів під час учинення хуліганських дій створювало реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Використання під час вчинення хуліганства ножів, які не належать до холодної зброї, інших предметів господарсько-побутового призначення, спеціальних засобів (гумового кийка, газових пістолета, балончика, гранати, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії), пневматичної зброї, сигнальних, стартових, будівельних пістолетів, ракетниць, вибухових пакетів, імітаційно-піротехнічних та освітлюваних засобів, що не містять вибухових речовин і сумішей, а також інших спеціально пристосованих для нанесення тілесних ушкоджень знарядь злочину є підставою для кваліфікації дій винної особи за ч. 4 ст. 296 КК України не тільки в тих випадках, коли вона заподіє ними тілесні ушкодження, а й тоді, коли ця особа за допомогою зазначених предметів створює реальну загрозу для життя чи здоров'я громадян.

Застосування або спроба застосування предметів, підібраних на місці злочину, які не були спеціально пристосовані для нанесення тілесних ушкоджень, не дає підстав для кваліфікації дій винного за ч. 4 ст. 296 КК України.

Під час вчинення хуліганства групою осіб за ч. 4 ст. 296 КК України можуть бути кваліфіковані дії тих його учасників, які особисто застосували зброю або інший предмет, спеціально пристосований чи заздалегідь заготовлений для нанесення тілесних ушкоджень, а також тих осіб, які хоча самі й не застосовували зазначених знарядь, але дали згоду чи в інший спосіб сприяли їх застосуванню іншими виконавцями цього злочину.

Якщо один з учасників злочину застосував такі знаряддя без відома інших, то відповідальність за ч. 4 ст. 296 КК України має нести лише він.

**2.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ВТЕЧІ З МІСЦЯ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ АБО З-ПІД ВАРТИ,
ПОЄДНАНИХ ІЗ ЗАВОЛОДІННЯМ ЗБРОЄЮ
ЧИ З ЇЇ ВИКОРИСТАННЯМ
(ч. 4 ст. 393 КК УКРАЇНИ)**

1. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варті, вчинена особою, яка відбуває покарання у виді позбавлення волі або арешту чи перебуває в попередньому ув'язненні.

2. Ті самі дії, якщо вони поєднані із заволодінням зброєю чи з її використанням.

ОБ'ЄКТ

суспільні відносини, пов'язані із реалізацією правосуддя, в частині виконання покарання у виді позбавлення волі або арешту чи застосування до особи запобіжного заходу у виді тримання під вартою.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

загальний – фізична осудна особа, яка на момент вчинення злочину досягла 16-річного віку.

**СКЛАД
ЗЛОЧИНУ**

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується:

- 1) діянням у формі втечі з місця позбавлення волі або з-під варті, поєднаного з заволодінням зброєю чи її використанням;
- 2) відповідним місцем, яким є установа, що виконує покарання у виді позбавлення волі або арешту, а також здійснює тримання під вартою;
- 3) знаряддями, якими є зброя.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

характеризується умисною формою вини.

Визначення основних понять

Під **зброєю** слід розуміти будь-яку вогнепальну або холодну зброю. Детальніше про зміст понять вогнепальної та холодної зброї див. кримінально-правову характеристику складу злочину, передбаченого ст. 262 КК України.

Під **заволодінням зброєю** слід розуміти одержання такої зброї шляхом викрадення (таємного, відкритого), обману, нападу чи вимагання у інших осіб зазвичай персоналу відповідних установ чи конвою.

Виготовлення зброї, отримання її через передачі не можна розглядати як незаконне заволодіння зброєю, і такі діяння потребують додаткової кваліфікації за ст. ст. 263, 263⁻¹ КК України.

Використання зброї полягає і у застосуванні її бойових властивостей до інших осіб, і погрозі такого її застосування.

Мармура Олег Зіновійович,

кандидат юридичних наук

Письменський Євген Олександрович,

завідувач кафедри загальноюридичних дисциплін

Ткачик Андрій Богданович,

заступник начальника СУ Головного управління
Національної поліції у Львівській області

Кримінально-правова характеристика злочинів, пов'язаних з незаконним обігом зброї та вибухівки

*Посібник для підрозділів Національної поліції
у схемах*

Редагування *Наталія Громоцька*

Макетування *Галина Шушняк*

Друк *Надія Лесь*

Підписано до друку 24.10.2019.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 2,56.

Тираж 100 прим. Зам № 105-19.

Львівський державний університет внутрішніх справ

Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.